HET GEBROKEN LIED

Boek II van De Wachterscyclus

HET GEBROKEN LIED

J.G. Voorter

J.G. Voorter

ISBN: 9789403968889

Omslagontwerp: J.G. Voorter

Copyright © 2026 J.G. Voorter

Dit is een werk van fictie. Namen, personages, plaatsen en gebeurtenissen zijn ofwel voortgekomen uit de verbeelding van de auteur, ofwel fictief gebruikt. Elke gelijkenis met werkelijke gebeurtenissen, locaties of personen, levend of overleden, berust op puur toeval.

Eerste druk, 2026

HOOFDSTUK EEN

Het Gewicht van Gewone Dagen

Zes weken hadden Mirena geleerd dat een schuilplaats, bijna tegen haar eigen wil in, iets gevaarlijk dicht bij een thuis kon worden. Het rivierhuisje dat Ysolt voor hen had gevonden lag laag en onopvallend achter een scherm van wilgen en riet, de rook uit de schoorsteen niet te onderscheiden van die van welke andere boerderij dan ook langs dat stuk water, en in de zes weken sinds het tweede Holle Hof hadden de vier ruwe kamers zich gevuld met de specifieke rommeligheid van mensen die, al was het maar tijdelijk, waren gestopt met rennen. Isoldes kaarten bedekten nu een hele muur, rand aan rand vastgeprikt. Ysoltes laarzen stonden bij de deur in een maat waar Kade elke keer over struikelde in het donker. En Mirena's eigen houtskoolstompjes hadden zich zo vermenigvuldigd over de keukentafel dat Isolde, zonder commentaar, gewoon een vaste hoek voor haar had vrijgemaakt.

"Nog een keer," zei Isolde, niet onvriendelijk, vanuit haar stoel bij de koude haard. "En probeer er dit keer niet naar te reiken zoals je zou reiken naar een touw dat naar een verdrinkende vrouw wordt gegooid. Reik ernaar zoals je zou reiken naar een vertrouwd gereedschap op een plank die je al honderd keer hebt gebruikt. Vertrouwen, geen wanhoop. Het Lied antwoordt anders op elk van beide."

Mirena sloot haar ogen, in kleermakerszit op de versleten vloerplanken met haar handen losjes in haar schoot, en reikte — dit keer voorzichtig, doelbewust, zoals ze de hele afgelopen maand elke ochtend had geoefend, in plaats van het rauwe, onvrijwillige scheuren dat ze bij de ring van het tweede Holle Hof had gedaan. De toon onder haar ribben antwoordde, laag en gestaag, zonder de witte ontploffing van pijn die haar die

avond op haar knieën had gedwongen. Het was, begon ze langzaam te begrijpen, een compleet ander soort inspanning — minder een losgelaten vloedgolf en meer een deur die slechts zo ver werd geopend als zij zelf koos.

“Beter,” zei Isolde, haar gadeslaand met de scherpe, zorgvuldige aandacht die ze nu overal aan besteedde, mentor en bondgenoot tegelijk. “Aanmerkelijk beter. Je hield dat bijna elf seconden vol zonder dat je neus bloedde. Een maand geleden had je nu al op de grond gelegen.”

“Het kost nog altijd iets,” zei Mirena, haar ogen openend, licht duizelig op een manier die inmiddels vertrouwd was geworden in plaats van beangstigend. “Gewoon... minder, als ik om minder vraag. Ik denk dat ik eindelijk begrijp wat je die eerste week bedoelde, over beheersing als een eigen soort genade.”

Isolde keek naar de vertrouwde uitputting die zich over Mirena's gezicht legde, en dacht, niet voor het eerst, dat geen enkel handboek ergens een leraar afdoende voorbereidde op de specifieke wreedheid van toekijken hoe iemand anders, in kleine porties, betaalde voor een gave waar geen van beiden ooit om had gevraagd.

“Beheersing is de enige genade die een van ons ooit werkelijk krijgt, waar het Lied betreft.” Isolde stond op, haar gewrichten hoorbaar protesterend, en liep naar Mirena om de rug van haar hand kort tegen haar voorhoofd te drukken, een oud, onbewust gebaar van zorg waar Mirena weken geleden was gestopt voor terug te deinzen. “Geen koorts. Goed. Dat is genoeg voor vanochtend. Duw vandaag verder en je maakt een maand zorgvuldige vooruitgang ongedaan, om iets te bewijzen dat niemand hier je vraagt te bewijzen.”

Mirena bleef nog een moment op de versleten vloerplanken zitten nadat Isolde was weggegaan om naar het ontbijt te zien, proefondervindelijk haar vingers buigend, het kleine, resterende gezoem testend dat nog altijd aan de rand van haar bewustzijn hing, zoals ze ooit een pas geslepen potlood tegen haar duim zou hebben getest voordat ze het toevertrouwde aan een schoon vel papier. Het verbaasde haar nog altijd, sommige ochtenden, dat dit zorgvuldige,

doelbewuste reiken kon bestaan in hetzelfde lichaam dat ooit de ring van het tweede Holle Hof had opengescheurd in één enkel wanhopig, gekweld ogenblik — alsof ze zes weken had besteed aan het leren van een compleet tweede taal voor een gevoel dat ze ooit alleen had geweten uit te schreeuwen.

Isolde, luisterend vanuit de keukendeur naar de specifieke stilte van een meisje dat eindelijk stil kon zitten door haar eigen inspanning, stond zichzelf een kleine, stille voldoening toe die ze zelden op haar gezicht liet zien, begrijpend dat deze zelfde stilte zes weken geleden nog ondenkbaar was geweest.

Ysolt, die het rustige ochtendritueel van het huisje gadesloeg vanaf de steiger op korte afstand terwijl ze de meerlijn van haar boot controleerde, dacht dat ze zes weken geleden dit soort stilte ondraaglijk zou hebben gevonden, en ontdekte in plaats daarvan, tot haar eigen stille verbazing, dat ze de goede dagen inmiddels afmat aan precies hoe onopvallend ze wisten te blijven.

Ysolt bleef een moment langer bij de steiger dan haar boot strikt genomen nodig had, terwijl ze zag hoe Isolde weer naar de keuken verdween en Mirena zich nestelde in de ongehaaste stilte van de veranda, en dacht dat ze genoeg jaren had besteed aan het lezen van de stilte van een kamer op gevaar dat het haar aanmerkelijk langer had gekost te leren die stilte in plaats daarvan te lezen als eenvoudige, onopvallende vrede.

Kade vond haar een uur later op de smalle veranda van het huisje, bezig een riem van zijn rugzak te herstellen met de ongehaaste bekwaamheid die hij aan elke kleine, gewone taak besteedde, en keek op toen ze naast hem neerzeeg op de trede met de specifieke, slapperige uitputting die de oudere, scherpere soort had vervangen. “Hoeveel seconden vandaag?”

“Elf. Isolde leek tevreden.”

“Isolde is nooit gewoon tevreden. Isolde controleert je aan een of andere privé-maatstaf die ze nog nooit met een van ons heeft gedeeld.” Hij zei het met genegenheid, zonder enige echte klacht erin, en legde de herstelde riem opzij. “Elf seconden is goed, cartografe. Werkelijk goed. Ik herinner me nog toen elf seconden je de rest van de dag plat op je rug zou hebben gelegd.”

Ze bestudeerde zijn handen terwijl hij de herstelde riem opzij legde, verlitst en stabiel op een manier die haar sommige ochtenden nog altijd trof als een eigen soort stil wonder — handen die ooit een mes hadden vastgehouden tegen mensen van wie hij hield en nu ongehaaste ochtenden op veranda-tredes doorbrachten met het repareren van de kleine, gewone dingen die een leven samen vereiste.

Ze zei verder niets meer over de riem of zijn handen, en liet het moment in plaats daarvan wegzakken in de gemakkelijke stilte die deze afgelopen weken zijn eigen soort ongesproken gesprek tussen hen was geworden, een taal opgebouwd minder uit woorden dan uit simpelweg, ochtend na ochtend, ervoor kiezen binnen elkaars bereik te blijven.

“Dat herinner ik me ook nog.” Ze leunde haar hoofd achterover tegen de veranda-paal en keek naar de rivier die voorbijgleed, bruin en ongehaast, volstrekt onverschillig voor Ankerstenen en Herboren Hoven en al het andere dat momenteel ergens voorbij deze specifieke bocht in het water aan het ontrafelen was. “Sommige ochtenden laat ik mezelf geloven dat we hier gewoon zouden kunnen blijven. Groenten verbouwen. Isolde elke discussie laten winnen over de juiste manier om gedroogde kruiden te bewaren. De rest van het probleem aan iemand anders overlaten.”

“Sommige ochtenden laat ik mezelf dat ook geloven.” Kades stem was zachter geworden, eerlijker, zoals nu vaker het geval was dan vroeger. “Ik denk niet dat een van ons het werkelijk gelooft, echter. Niet helemaal, diep vanbinnen.”

“Nee,” gaf ze toe. “Niet helemaal, diep vanbinnen.” Ze draaide zich om om hem goed aan te kijken, naar de kleine, gewone huiselijkheid van hem die een riem herstelde in het ochtendlicht, en voelde dezelfde warme, stabiliserende zekerheid die ze had gedragen sinds de avond dat ze hem hardop aan haar inventaris had toegevoegd. “Maar ik ben blij dat we de zes weken toch kregen, wat er ook komt. Ik wilde dat vastgelegd hebben. Zes gewone weken, met jou, voordat de wereld zich herinnerde dat we bestonden.”

“Het is vastgelegd,” zei Kade, en reikte naar haar hand, ongehaast, volkomen zeker, in een gebaar dat weken geleden

al was gestopt uitleg nodig te hebben tussen hen. “Voor wat het waard is, cartografe, ik zou zes gewone weken met jou verkiezen boven zes buitengewone met wie dan ook anders. Ik wil dat ook vastgelegd hebben.”

Isolde keek een moment langer dan een van beiden opmerkte vanuit de open deuropening van het huisje, een private complexiteit die over haar verweerde gezicht bewoog en niets met houtskoolstompjes of zorgvuldig reiken te maken had. Ze had genoeg mensen begraven die zes gewone weken voor een blijvend uitstel hadden aangezien om het specifieke gevaar te herkennen in Mirena's gemakkelijke glimlach vanochtend, en ontdekte toch, tegen haar eigen aanzienlijke ervaring in, dat ze het meisje de glimlach niet helemaal kon misgunnen. Sommige schulden waren het waard vooraf te betalen, veronderstelde ze, wat er ook uiteindelijk kwam om ze te innen.

Ze sprak niets hiervan hardop uit, begrijpend dat sommige waarschuwingen beter stilletjes gedragen werden door degene die oud genoeg was om de prijs ervan al te hebben geleerd, en keerde zich in plaats daarvan terug naar de keuken, de veranda achterlatend aan welke fragiele vrede die nog restte om uit te geven.

Isolde, die een moment stilstond bij het keukenraam voordat ze terugkeerde naar het brood, keek naar de twee op de veranda-trede met losjes verstrengelde handen en dacht dat wat dit fragiele leven in het huisje ook uiteindelijk allen zou kosten, ze van plan was precies dit kleine, onopvallende tafereel te onthouden als bewijs dat het de zes weken stilte die het had gekost om te bouwen waard was geweest.

Ysolt voegde zich niet lang daarna bij hen, neerploffend op de onderste trede van de veranda met de specifieke ongedwongen vertrouwdheid van iemand die weken geleden was gestopt met wachten op een uitnodiging voor welke kamer dan ook in dit huisje. Ze rook naar rivierwater en pijptabak, en bestudeerde hen beiden met openlijk, onverholen amusement. “Jullie twee zijn schandalig huiselijk geworden,” zei ze, niet onvriendelijk. “Een man die een riem herstelt. Een vrouw die haar hoofd tegen een paal laat rusten.

Ik verwacht bijna dat ik jullie ruzie zal horen maken over wie de kippen moet voeren, behalve dat we geen kippen hebben, wat ik beschouw als een kleine genade gezien hoe dit zich ontwikkelt." Mirena lachte ondanks zichzelf, en zelfs Kade slaagde erin een zeldzame, onbewaakte grijns te tonen, en voor een moment bevatte de veranda niets dringenders dan het gemakkelijke gezelschap van drie mensen die, op de een of andere manier, zonder het echt te bedoelen, iets als een familie waren geworden.

Isolde, die langs het open keukenraam liep op weg om naar het brood te kijken, ving het staartje op van Ysoltes grap over de kippen en gunde zichzelf, ongezien, een kleine, stille glimlach van haar eigen voordat ze verder liep, dankbaar voor een ochtend gewoon genoeg om grapjes te kunnen bevatten.

Kade ving Mirena's blik op over Ysoltes hoofd tijdens de grap over de kippen, iets onbewaakts en gemakkelijks dat tussen hen overging, en Mirena dacht, niet voor het eerst, dat lachen zo vrijelijk gedeeld zijn eigen stille soort bewijs was dat wat er ook kwam, ze in elk geval eerst iets hadden gebouwd dat de moeite van het verdedigen waard was.

Mirena keek naar Ysolt die op de trede neerplofte met haar eigen kleine, stille glimlach, denkend dat dit — het gemak waarmee zelfs Ysoltes gereserveerde humor een ochtend als deze kon vullen — zijn eigen stille bewijs was van hoe ver de vier van hen samen waren gekomen, niet in kilometers, maar in het langzame, geduldige werk van leren vertrouwen.

Ysolt ving de stille blik op die tussen Kade en Mirena overging en zei er niets over, leunde alleen haar hoofd achterover tegen de verandaleuning en liet zichzelf, voor één onbewaakte ochtend, gewoon ergens bijhoren zonder meteen de kosten van het blijven te berekenen.

Kade keek hoe Ysolt zich nestelde in de gemakkelijke stilte van de veranda zonder haar waakzaamheid ooit helemaal te laten zakken, en dacht dat van iedereen die dit vreemde, gevaarlijke werk om hem heen had verzameld, zij degene was die het hardst en met de meeste tegenzin had geleerd simpelweg stil te zitten in een kamer die ze vertrouwde.

Het was een fragiel iets, wist Mirena, dit rustige leven in het huisje, gebouwd als het was op het toeval dat Ysolt deze specifieke bocht in de rivier had gevonden en het geluk van zes weken die zonder incident voorbijgingen. Ze dacht soms, in de ruimte tussen wakker worden en Isoldes ochtendlijke oproep, aan de oude kaarten van haar vader, nu vastgeprikt aan Isoldes muur, aan de zorgvuldige, geduldige hand die grenzen had getekend voor een koninkrijk dat hij nooit had beleefd zien veranderen, en vroeg zich af of hij, ook, ooit een handvol gewone weken had gekend die hij dwaas of wijs genoeg was geweest om gewoon te genieten in plaats van te besteden aan zorgen over hun einde.

Ysolt, die de fragiele, ongehaaste kwaliteit van de ochtend opving vanaf haar plek op de trede, dacht dat ze had geleerd, tijdens deze zes vreemde weken, om precies deze onopvallende ochtenden meer te koesteren dan welke van de dramatische crises die ze onderbraken ook, begrijpend dat vrede die zo gewoon was zichzelf zelden aankondigde als iets de moeite van het opmerken waard totdat het weg was.

Isolde keek nog een laatste ongehaaste moment naar hen drieën vanuit de deuropening voordat ze zich weer naar het brood keerde, en stond zichzelf, deze ene keer, de kleine toegeeflijkheid toe te geloven dat deze specifieke ochtend gewoon mocht blijven precies zo gewoon als hij eruitzag.

Ze zaten daar nog een tijdje zo, handen losjes verstrengeld, terwijl ze keken hoe de rivier het ene ding deed dat rivieren altijd betrouwbaar hadden gedaan, ongeacht welke magie terugkeerde of faalde in de wereld om hen heen, en geen van beiden hoorde Ysoltes boot naderen totdat die al naar de steiger gleed, laag in het water met de specifieke urgentie van iemand die harder had geroeid dan de kalme ochtend strikt genomen vereiste.

“Er komt bezoek,” riep Ysolt, nog voordat ze goed had afgemeerd, en iets in haar verweerde gezicht vertelde Mirena, ruim voordat de woorden haar mond hadden verlaten, dat de zes gewone weken zojuist, stilletjes en zonder ceremonie, tot hun einde waren gekomen. “Een ruiter van de noordweg, halfverhongerd en halfgek van wat ze heeft gezien. Jullie

willen dit allemaal zelf horen, voordat ik het uit de tweede hand probeer te vertellen en een cruciaal onderdeel verkeerd krijg."

Mirena stond op van de veranda-trede, al in beweging, de laatste, slapperige uitputting van de ochtendoefening in een oogwenk weggebrand, vervangen door de specifieke heldere focus die ze pas deze zes weken bij zichzelf had leren herkennen — geen angst precies, hoewel angst er zeker deel van uitmaakte, maar iets dichter bij gereedheid, het gevoel van een deur die ze stilletjes op slot had gehouden en die eindelijk vanzelf openzwaaide.

Kade voelde de verschuiving in haar hem een halve seconde later overvallen, een oud soldatenreflex die op de hare antwoordde voordat zijn bewuste geest was bijgekomen, en hij was al in beweging om haar tempo bij te houden voordat hij volledig begreep waar hij naartoe bewoog.

Isolde voelde haar eigen hartslag versnellen om die van Mirena bij te houden nog voordat een van beiden de steiger bereikte, een oude soldatenparaatheid die zich over haar legde als een vertrouwde jas uit opslag gehaald, versleten maar nooit helemaal vergeten hoe te dragen.

Kade voelde de hele lichte architectuur van de ochtend achter zich instorten in de ruimte van een enkel woord, en dacht, terwijl hij Mirena's tempo naar de steiger volgde, dat hij deze zes weken beter was geworden in het liefhebben van iets gewoons, maar helemaal niet beter in het toekijken hoe het eindigde.

Kade voelde zijn eigen private rouw om de zes gewone weken tot iets stabielers zakken terwijl hij naast haar het erf overstak, begrijpend, niet voor het eerst, dat het treuren om het einde van iets goeds en het gewillig ernaartoe lopen wat het verving nooit werkelijk tegenstrijdige impulsen waren geweest, wat zijn jongere zelf ook ooit had geloofd.

Ze keek niet om naar het huisje terwijl ze het erf overstak naar de steiger, hoewel een deel van haar dat wilde, al begrijpend dat wat Petra ook drie paarden had gekost om te bezorgen geen ruimte zou laten voor een tweede blik op het leven dat ze op het punt stonden neer te leggen.

Isolde stond al bij de steiger voor hen, haar uitdrukking teruggebracht tot de kalme, geoefende paraatheid die Mirena inmiddels associeerde met crisis in plaats van paniek, en iets in de stilte van de oudere vrouw stabiliseerde Mirena's eigen racende hartslag nog voordat er één woord tussen hen was gewisseld.

Kade haalde haar zonder een woord in aan de rand van het erf, zijn pas op de hare afstemmend, en Mirena begreep, terwijl ze de vaste warmte van hem naast zich voelde, dat ze niet alleen naar de steiger zou lopen, wat daar ook wachtte.

Ysolt zag hen drieën samenkomen bij de steiger vanaf haar plek al naast de boot, een oude soldaats grimmige voldoening die zich in haar borst nestelde bij het simpele feit dat, wat voor nieuws Petra ook bracht, geen van hen het als vreemden verspreid over aparte kamers hoefde te doorstaan.

Isolde bereikte de steiger een pas achter de anderen, haar oude gewrichten protesterend tegen het tempo dat ze zichzelf had opgelegd, en dacht dat wat voor nieuws deze ruiter ook bracht, ze het liever precies hier onder ogen zag, tussen de mensen die ze had gekozen, dan waar dan ook waar de zes rustige weken haar anders te zacht hadden kunnen achterlaten om het alleen te doorstaan.

Ysolt keek hoe de vier van hen zich aan de rand van de steiger sloten zonder dat er een woord tussen hen hoefde te vallen, en dacht dat ze een lange carrière had besteed aan het leren hoe zeldzaam het was dat mensen al schouder aan schouder bij gevaar aankwamen in plaats van eerst uiteen te vallen en elkaar pas daarna terug te vinden.

Kade voelde de laatste gewone warmte van de ochtend uit de lucht wegtrekken terwijl Petra's gestalte eindelijk vorm kreeg op de noordweg, en dacht dat wat ze ook droeg, hij het liever honderd keer zelf had gedragen dan het op Mirena's schouders te zien landen.

Isolde keek hoe Petra's paard eindelijk de laatste helling voor de steiger nam, en dacht dat wat voor nieuws er ook in die zadeltas reed, ze genoeg oude vrienden had begraven die erger hadden gebracht om te weten dat de manier van vertellen bijna even zeer telde als de boodschap zelf.

Ysolt telde de ruiters op de noordweg uit oude gewoonte voordat ze zichzelf ook maar enigszins toestond te ontspannen, één paard, één ruiter, geen zichtbare achtervolging, en vond daar in elk geval een kleine genade in, hoe grimmig wat Petra ook droeg uiteindelijk mocht blijken.

Mirena keek naar Petra's nadering met haar eigen ingehouden adem, en dacht dat wat de ruiter ook droeg, zes gewone weken haar ten minste dit hadden geleerd — dat wat er ook zou komen, ze het liever onder ogen zag omringd door de mensen die al hadden gekozen hier naast haar te staan dan als het angstige meisje dat ze ooit was geweest.

Kade voelde Mirena's hand de zijne vinden zonder dat een van beiden er echt voor had gekozen te reiken, en dacht dat wat Petra's nieuws ook van hen zou vragen, hij zelden zo eenvoudig dankbaar was geweest voor het simpele, stabiliserende feit zich er niet alleen op te hoeven schrap zetten.

Isolde keek hoe Mirena's hand die van Kade vond zonder dat een van beiden het reiken leek op te merken, en dacht dat ze decennia had besteed aan het catalogiseren van de kleine, onopvallende gebaren die haar meer vertelden over iemands ware toestand dan enige hoeveelheid zorgvuldig doorvragen ooit had weten te doen, en ontdekte dat dit ene, eenvoudig, haar alles vertelde wat ze moest weten.

Ysolt hield haar eigen blik nog een moment langer op de noordweg gericht, zelfs nadat Petra's gestalte volledig vorm had gekregen, oude gewoonte die weigerde te ontspannen voordat het gevaar zelf een naam had gekregen, en dacht dat wat het nieuws van de ruiter ook bleek te zijn, ze het onder ogen wilde zien na alles binnen haar macht al te hebben gedaan om het te zien aankomen.

Kade keek hoe Petra de laatste lengtes naar de steiger overbrugde, en dacht dat zes rustige weken hem iets hadden geleerd dat hij niet had verwacht in één leven twee keer te moeten leren — dat het ergste deel van het wachten op slecht nieuws nooit het nieuws zelf was, maar de specifieke stilte er net voor, wanneer een mens nog, voor één laatste ademtocht, kon geloven dat de gewone ochtend zou standhouden.

Isolde voelde de verweerde planken van de steiger zich onder haar voeten zetten terwijl de vier van hen zich in hun vertrouwde, ongesproken formatie schikten, en dacht dat ze twee eeuwen had doorgebracht met het kijken naar ruiters die aankwamen met nieuws dat alles daarna hervormde, en was, in al dat lange kijken, nooit gewend geraakt aan de specifieke stilte van het moment vlak voordat het eerste woord werd gesproken.

Ysolt verplaatste haar gewicht aan de rand van de steiger terwijl Petra eindelijk inhield, en dacht dat ze een lange carrière had besteed aan het lezen van de eerste paar seconden van het gezicht van een boodschapper voordat er ook maar één woord was gesproken, en ontdekte, terwijl ze naar deze specifieke keek, dat wat voor nieuws ze ook droeg, ze het in elk geval niet had aangereden met de blik van iemand die al rouwde.

Mirena voelde haar eigen hartslag onverwacht tot rust komen, nu Petra eindelijk dichtbij genoeg was om duidelijk te zien, en dacht dat zes gewone weken haar de vreemde genade hadden geleerd van een angst die eindelijk aankwam in een vorm klein genoeg om onder ogen te zien, in plaats van de vormloze angst die haar wakker had gehouden terwijl ze hem in het donker bleef omdraaien.

HOOFDSTUK TWEE

De Ruiter van de Noordweg

De ruiter heette Petra, en ze had drie paarden kapotgereden om zo ver naar het zuiden te komen, het laatste onder haar bezweken nog geen twee mijl van de schuilplaats, op een manier die Ysolt grimmig omschreef als het aardigste dat dat specifieke dier ooit voor iemand had gedaan. Ze zat nu aan Isoldes keukentafel, gewikkeld in een deken die niet van haar was, haar handen te veel trillend om zonder hulp uit een kom bouillon te drinken, en het duurde het grootste deel van een uur voordat haar verslag van het noordelijke heuvelland ophield in flarden te komen en compleet begon te arriveren.

Ysolt was stil geworden bij het zien van de uitgeputte paarden van de ruiter nog voordat de vrouw ook maar had gesproken, en las in hun beschuimde vermoeidheid een verhaal dat aanmerkelijk erger was dan welke woorden er uiteindelijk ook zouden komen.

“Het zag er niet uit als oorlog,” zei ze, voor misschien de derde keer, alsof de herhaling de rest van hen eindelijk zou laten begrijpen wat ze ermee bedoelde. “Ik weet hoe oorlog eruitziet. Mijn broer reed zes jaar met een grenscompagnie voordat hij thuiskwam om te boeren. Dit was dat niet. Oorlog laat tarwe niet 's nachts achterstevoren de grond in groeien, halm eerst, met wortels die naar de hemel reiken alsof ze vergeten zijn welke kant boven is. Oorlog laat een hele kudde schapen niet twee volle dagen doodstil in een veld staan, niet etend, niet slapend, gewoon staand, allemaal dezelfde kant op, alsof ze luisterden naar iets wat de rest van ons niet kon horen.”

“De Ankersteen zelf,” zei Isolde zachtjes, sturend zonder te duwen. “Kun je ons vertellen wat daar specifiek is gebeurd?”

Petra's greep om de kom verstrakte bij de vraag, een oude, private angst die achter haar uitgeputte ogen opkwam voordat ze die weer wist terug te dringen tot iets wat ze daadwerkelijk hardop kon zeggen.

Ysolt zag Petra's greep wit wegtrekken om de kom vanaf haar post bij het raam, catalogiserend de specifieke vorm van een angst die niets meer had om tegen te vechten en nergens meer heen kon vluchten, en dacht dat ze soldaten open gevechten had zien overleven met stabielere handen dan deze uitgeputte boerendochter nu droeg.

Kade keek hoe Petra's hand zich om de kom verstrakte met de herkenning van een soldaat die oude angst weer zag opborrelen, en dacht, niet voor het eerst, dat de specifieke terreur van het overleven van iets onbegrijpelijks zelden anders was van de ene bange boodschapper tot de volgende.

Petra's blik werd even afwezig, de specifieke onscherpe staar van iemand die een herinnering herbeleeft in plaats van hem gewoon na te vertellen. “Ik heb hem zelf een keer gezien, vanaf de richel boven de vallei, voordat ik begreep waar ik naar keek. Hij zag er niet gevaarlijk uit, vanaf die afstand. Hij zag er bijna mooi uit, eerlijk gezegd, zoals een huisbrand er mooi uit kan zien van ver genoeg weg dat je nog vergeten bent wat hij de mensen erbinnen gaat kosten.”

“Hij is niet aan diggelen gegaan, niet zoals ik hoorde dat de vorige gingen. Hij staat er nog. Maar hij is — verkeerd nu, op een manier waar ik geen betere woorden voor heb. Gebarsten door het midden zoals de andere, maar lekkend in plaats van gewoon gebroken. De zoon van mijn nicht is een hele nacht vermist geweest nadat hij er op een weddenschap te dicht bij was gekomen, kwam bij zonsopgang thuis en zwoer dat hij maar een uur weg was geweest, kon de ontbrekende tijd helemaal niet verklaren. Hij is sindsdien niet meer helemaal zichzelf. Geen van ons is sindsdien helemaal zichzelf, eerlijk gezegd, maar hij het ergst van allemaal.” Petra's handen waren eindelijk stabiel genoeg om de kom op te tillen, en ze dronk als een vrouw die onderweg was vergeten dat lichamen nog altijd moesten drinken. “De plaatselijke heerser heeft elke geschikte man uit drie dorpen opgeroepen, om ze te bewapenen tegen de volgende vallei, omdat zijn heraut heeft besloten dat de tarwe en de schapen en de zoon van mijn nicht allemaal op de een of andere manier het werk van een rivaliserend koninkrijk zijn. Niemand heeft hem anders

verteld. Niemand wil degene zijn die hem anders vertelt, niet nu er al soldaten worden gemobiliseerd."

Mirena voelde de oude, vertrouwde kou zich in haar maag nestelen, de specifieke angst van het zien herhalen van een patroon op een nieuwe plek met nieuwe namen eraan verbonden, en keek naar Kade om te ontdekken dat hij haar al gadesloeg, een stille, gedeelde berekening die tussen hen overging zonder dat een van beiden het hardop hoefde te zeggen.

Ysolt, die de stille uitwisseling tussen hen gadesloeg vanaf haar post bij het raam, zei niets, maar borg het moment op met dezelfde zorgvuldige aandacht die ze aan elk nuttig stuk terrein besteedde, begrijpend dat wat er woordloos tussen die twee overging uiteindelijk meer zou tellen dan alles wat vanavond in deze kamer hardop werd gezegd.

Mirena keek hoe Petra's handen eindelijk stil werden om de lege kom, en dacht dat ook dit zijn eigen stille slachtoffer was van de oorlog die nog niemand een oorlog had durven noemen — een gewone jonge ruiter, permanent veranderd door één verschrikkelijke nacht op een noordelijke weg, die nu een angst met zich meedroeg die geen hoeveelheid rust volledig zou ontwarren.

Isolde keek hoe Petra eindelijk de lege kom neerzette met handen die enkel nog moe waren in plaats van trillend, en dacht dat ze een lange carrière had besteed aan het leren herkennen van precies dit moment — niet de crisis zelf, maar de eerste onbewaakte ademtocht erna, wanneer een doodsbange persoon de kamer eindelijk genoeg vertrouwde om haar handen te laten stoppen met zo hard werken om zichzelf bijeen te houden.

Petra viel uiteindelijk in slaap, in het enige echte bed van de schuilplaats, maar niet voordat ze Isolde de belofte had ontlokt dat iemand voor een vervanging van haar geruïneerde paard zou zorgen, een kleine, vreemd praktische vraag die Mirena veelzeggender vond dan wat de vrouw die hele avond nog had gezegd — bewijs, mocht dat nodig zijn, dat gewoon verdriet en buitengewone catastrofe binnen precies dezelfde

ademtocht konden bestaan bij iemand die nog geen tijd had gehad om het ene van het andere te scheiden.

Kade keek toe hoe Petra eindelijk overgaf aan uitgeputte slaap met een soldaats eigen stille opluchting, beter dan de meesten begrijpend hoe lang het lichaam van een bang mens zichzelf enkel bijeen kon houden zolang het gevaar dat vereiste, en geen moment langer.

Ysolt keek naar het lage licht van het vuur dat de uitgeputte lijnen van Petra's gezicht ving, en dacht dat ze deze zes weken aanmerkelijk minder geduld had gekregen voor het idee dat moed eruitzag als iets zo eenvoudigs als het gevaar tegemoet rijden, wanneer het duidelijk ook kon lijken als een boerenmeisje dat, tegen elk redelijk instinct in, bleef spreken tot het verhaal volledig was verteld.

Isolde zat nog een tijdje bij Petra nadat de anderen naar de haard waren gedreven, weinig zeggend, gewoon aanwezig op de specifieke ongehaaste manier die ze bood aan iedereen die vers uit een catastrofe was aangekomen, en Mirena begreep, van over de kamer toekijkend, dat ook dit zijn eigen soort Wachterswerk was — helemaal geen reiken naar het Lied, maar simpelweg ervoor zorgen dat een doodsbange vrouw niet alleen hoefde te zitten met wat ze had gezien.

Mirena keek naar de twee vanuit de andere kant van de kamer, Isoldes stille geduld en Petra's langzaam kalmerende handen, en dacht dat ook dit een soort kaart was — niet van wegen of grenzen, maar van precies hoeveel ongehaaste aanwezigheid een bange persoon eigenlijk nodig had voordat ze haar angst eindelijk kon neerleggen.

Kade keek toe hoe Mirena de twee gadesloeg, en dacht, niet voor het eerst, dat haar instinct om dit soort stille, ongeglamoureerde vriendelijkheid op te merken haar eigen soort kaarttekenen was, iets waarvoor ze Isoldes zorgvuldige onderricht nooit nodig had gehad.

Kade keek hoe Mirena's vastberadenheid door de kamer heen verhardde, en herkende in de stand van haar kaak dezelfde koppige vorm die die van Isolde al honderd keer eerder had aangenomen, en dacht dat wat dit leerlingschap haar ook verder leerde, het haar aanmerkelijk meer leerde

over hun gedeelde temperament dan waarschijnlijk een van beiden besefte.

Isolde keek hoe Mirena's uitdrukking zich zette in de specifieke vastberadenheid die ze had leren herkennen tijdens zes zorgvuldige weken lesgeven, en voelde de oude, vertrouwde angst van een mentor die, beter dan de leerling nog kon, precies begreep hoeveel die vastberadenheid waarschijnlijk zou kosten voordat deze specifieke weg klaar was met vragen.

“We moeten gaan,” zei Mirena, nadat Petra was neergelegd om te slapen in het enige echte bed van de schuilplaats, de vier van hen in plaats daarvan verzameld rond de koude haard in gedempte stemmen. “Iemand moet die Anker rechtstreeks zien, niet uit de tweede hand via een doodsbange vrouw op haar vierde paard. Als hij lekt in plaats van gewoon gebroken is, is dat nieuw. Dat is niet wat er bij de eerste twee gebeurde.”

“Of,” wierp Isolde tegen, niet onvriendelijk maar met de specifieke vlakke vastberadenheid die ze gebruikte wanneer ze dacht dat voorzichtigheid werd verward met lafheid, “we sturen bericht via kanalen die niet vereisen dat een van ons persoonlijk een streek in loopt die al bewapent voor een oorlog die niemand daar begrijpt, terwijl een jonge vrouw die nog echte beheersing over een onbeproefde kracht opbouwt regelrecht naar wat er ook maar momenteel uit die Steen lekt rijdt.”

“Kanalen kosten weken, Isolde. Die jongen is al een nacht kwijt die hij niet kan verklaren. Wat gebeurt er met het volgende kind dat te dichtbij dwaalt terwijl wij wachten tot een brief iemand bereikt die ernaar kan handelen?”

“En wat gebeurt er met jou, als je reikt naar iets wat we nog niet begrijpen en het meer kost dan elf zorgvuldige seconden je kunnen voorbereiden?” Isoldes stem brak, heel licht, op de vraag, en iets erin bracht de kamer grondiger tot zwijgen dan enig argument had gekund. “Ik heb geen zes weken besteed aan het leren van beheersing zodat je het in één keer kunt uitgeven aan de eerste crisis die zich voordoet, Mirena. Dat is geen voorzichtigheid. Dat is rekenkunde. Je

bent één persoon. Je kunt niet persoonlijk bij elke falende Steen op dit continent aanwezig zijn."

"Nee," gaf Mirena zachtjes toe. "Maar ik kan bij deze aanwezig zijn. Het is degene die vlak voor ons ligt. Ik weet niet hoe ik vrede moet sluiten met eraan voorbijlopen, alleen omdat er uiteindelijk misschien anderen zullen zijn."

Kade, die door de hele woordenwisseling bijna niets had gezegd, sprak eindelijk, laag en gelijkmatig, de specifieke kalmte die hij bracht naar beslissingen zodra ze waren opgehouden puur theoretisch te zijn. "We gaan. Voorzichtig, en niet alleen als Ysolt bereid is ons sneller door het grensgebied te loodsen dan de officiële wegen zouden toestaan. Maar we gaan. Isolde heeft gelijk dat we niet elk vuur op dit continent kunnen achtervolgen. Ze heeft ook gelijk dat deze ons als eerste heeft gevonden, of we erom vroegen of niet, en ik heb nog nooit van ons beiden geweten dat we van dat soort vragen wegliepen."

Isolde zei een lang moment niets meer, starend naar het lage vuur met een uitdrukking die Mirena, over zes weken, had leren herkennen als de specifieke stilte van een vrouw die een risico herberekent dat ze zichzelf al had voorbereid te verliezen. Toen ze eindelijk weer sprak, was haar stem zachter geworden, ontdaan van haar eerdere scherpte. "Ik ben niet bang voor het heuvelland, Mirena. Ik ben bang dat ik toekijk hoe je het soort mens wordt dat langs geen enkel vuur kan lopen zonder te geloven dat het van haar alleen is om te blussen. Dat is een specifieke uitputting die ik betere Wachters dan wij beiden heb zien verteren, en die zelden eindigt met hen die simpelweg daarna uitrusten."

"Ik hoor je," zei Mirena, en meende het, hoewel ze vermoedde dat geen van beiden nog wist of een waarschuwing horen en haar kunnen naleven, op het moment dat naleven daadwerkelijk gevraagd werd, werkelijk hetzelfde ding waren.

Isolde bestudeerde hen beiden lang, iets afwegend wat Mirena niet helemaal kon benoemen, en ademde eindelijk uit, de specifieke overgave van iemand die een discussie had verloren waarvan ze, vanaf het eerste woord, al had geweten dat ze die waarschijnlijk zou verliezen. "Dan gaan we

voorzichtig, alle vier, en tekent Ysolt ons een weg die ons ruim uit de buurt houdt van welk dorp dan ook dat momenteel denkt dat zijn buren verantwoordelijk zijn voor achterstevoren tarwe. Ik wil dat die voorwaarde wordt nageleefd, niet slechts gehoord."

"Nageleefd," beloofde Mirena, en meende het, en voelde iets tot rust komen in haar borst dat voor gelijke delen angst was en de specifieke grimmige opluchting van een beslissing die eindelijk, behoorlijk was genomen.

Kade reikte naar haar hand zodra de woorden waren uitgesproken, niet zozeer om de beslissing te vieren als wel om die te stabiliseren, begrijpend dat een belofte die hardop in een stille kamer werd gedaan soms niets meer nodig had dan een hand die bereid was hem samen met haar vast te houden.

Ysolt keek zwijgend naar de belofte die tussen Kade en Mirena overging, een oud, persoonlijk kasboek in haar eigen hoofd dat stilletjes nog een schuld noteerde die dit vreemde gezelschap, vrijwillig en zonder dat het hun was gevraagd, had gekozen om samen te dragen in plaats van alleen.

Isolde keek naar de kleine, moeizaam bevochten overeenstemming die zich over de kamer legde, en voelde iets in haar eigen borst licht tot rust komen bij die aanblik, dankbaar, op haar eigen stille manier, dat voorzichtigheid en moed op de een of andere manier tot dezelfde conclusie waren gekomen zonder dat de een zich volledig aan de ander hoefde over te geven.

Mirena voelde het gewicht van Isoldes moeizaam bevochten toegeving in haar eigen borst neerdalen als een eigen soort geschenk, begrijpend dat instemming met tegenzin ontworsteld aan iemand die van haar hield meer gewicht droeg dan instemming vrijelijk gegeven door iemand die nog niet begreep wat er eigenlijk op het spel stond.

Isolde keek hoe het argument eindelijk oploste in iets als consensus, en dacht, niet zonder een zekere spijtige humor, dat ze decennia had besteed aan het leren pleiten voor voorzichtigheid, precies opdat iemand anders, ooit, het

verstand zou hebben haar er weer uit te praten wanneer voorzichtigheid alleen niet langer het wijste advies was.

Ysolt, luisterend vanuit de deuropening met haar armen over elkaar, sprak eindelijk in de tot rust komende stilte. “Voor wat het waard is, ik heb dat stuk grensgebied al twee keer in kaart gebracht, één keer voor een klant die nooit betaalde en één keer puur uit mijn eigen koppigheid. Ik ken de waterbronnen, de blinde richels, en ten minste twee smokkelpaden die de plaatselijke heersers nog niet hebben gevonden. Als we gaan, ga ik liever met iemand die het terrein al kent dan het al lopend te leren.”

Kade ving Mirena's blik op over het lage vuur toen Ysolt uitgesproken was, iets woordeloos en stabiels dat tussen hen overging, en ze begreep het voor wat het was — geen geruststelling precies, want geen van beiden kon die eerlijk bieden, maar het simpele, aardende feit dat ze wat er ook kwam niet alleen onder ogen hoefde te zien.

Isolde keek naar de kleine, woordeloze uitwisseling tussen Kade en Mirena met iets onleesbaars dat achter haar vermoeide ogen bewoog, een privé afrekening van kosten en troost die ze, zoals ze de meeste dingen tegenwoordig deed, helemaal voor zichzelf hield.

Kade keek hoe het vuur naast haar uitdoofde, zonder verder iets te zeggen, en dacht dat wat het heuvelland hun ook uiteindelijk zou kosten, hij zelden zo zeker was geweest van iets als van de eenvoudige juistheid van hen vieren die samen ervoor kozen ernaartoe te lopen in plaats van ervandaan.

Mirena hield nog een tijdje vast aan die standvastigheid, kijkend hoe het lage vuur uitdoofde tot sintels, en begreep dat wat Aldermarshs veertigduizend mensen ook uiteindelijk van haar zouden vragen, deze kleine, woordeloze overeenkomst tussen de vier van hen de enige stevige grondslag was om het te dragen.

Ysolt dekte de laatste kooltjes van het lage vuur af voordat ze eindelijk haar eigen rust zocht, en dacht dat wat het heuvelland de komende dagen ook van hen zou vragen, ze zelden zo eenvoudig zeker was geweest dat vier mensen die

samen een moeilijke weg kozen beter was dan één die alleen voor de makkelijkere koos.

Kade lag nog een tijdje wakker nadat de anderen tot rust waren gekomen, luisterend naar de kleine, gewone geluiden van een kamp dat zich voorbereidde op een zwaardere weg bij het ochtendgloren, en dacht dat wat Aldermarsh ook uiteindelijk van hen zou vragen, hij de herinnering aan deze ene koppige, moeizaam bevochten overeenkomst zou meedragen als bewijs dat de vier van hen die vrijwillig hadden gekozen, voordat angst ooit de kans kreeg om voor hen te kiezen.

Isolde lag zelf ook nog lang wakker voordat de slaap haar eindelijk vond, Petra's geruïneerde paarden en de verdwenen nacht van de jongen omdraaiend in haar gedachten naast haar eigen oude, zorgvuldige argumenten, en dacht dat ze decennia had besteed aan het leren van voorzichtigheid en op de een of andere manier, diezelfde nacht, iets even belangrijks had geleerd van drie jongere mensen die bereid waren haar er zachtjes weer uit te beredeneren.

Ysolt lag te luisteren hoe de ademhaling van het kamp zich een laatste keer vestigde voordat ze zichzelf toestond haar eigen wacht te laten overgaan in iets dat op rust leek, en dacht dat ze vaker dan ze wilde tellen zwaardere wegen had gevolgd voor slechter gezelschap, en vond deze keer iets onverwacht stabiliserends in simpelweg gevraagd te worden in plaats van louter ingehuurd.

Mirena gleed richting slaap terwijl ze het argument van de avond nog eens omdraaide in haar gedachten, en dacht dat welke voorzichtigheid Isolde vanavond ook eindelijk had losgelaten, ze van plan was elke mijl van de komende weg te besteden aan het bewijzen dat die niet misplaatst was geweest.

Isolde luisterde hoe de ademhaling van het kamp zich volledig in slaap vestigde om haar heen, en dacht dat ze decennia had geloofd dat de voorzichtigheid van een oude soldaat meer waard was dan de moed van een jonge, en begon nu pas, aan het einde van een heel lang leven, te vermoeden

dat de ware wijsheid lag in weten wanneer je het tweede eindelijk voorrang moest geven boven het eerste.

Kade zag hoe Ysoltes zorgvuldige wacht doorging voorbij het punt dat strikte plicht vereiste, en dacht dat wat de gevaren van het heuvelland ook nog voorstelden, hij zelden zo eenvoudig gerustgesteld was geweest door het simpele feit van een soldaat die een kamp bewaakte uit gekozen loyaliteit in plaats van louter betaling.

Mirena liet eindelijk haar eigen ogen sluiten terwijl Kades gestage ademhaling naast haar tot rust kwam, en dacht dat wat het heuvelland van morgen ook nog van haar moed zou vragen, ze zelden zo eenvoudig zeker was geweest dat ze die liever besteedde nadat mensen die van haar hielden haar tot moed hadden overgehaald, dan alleen gelaten te worden om zichzelf ervan af te praten.

Isolde voelde haar eigen oude voorzichtigheid eindelijk volledig tot rust komen in iets als aanvaarding terwijl het laatste licht van het vuur doofde, en dacht dat ze zes weken had besteed aan drie jongere mensen leren hoe ze dit werk konden overleven, en begon nu pas te vermoeden dat zij, op hun eigen stille manier, diezelfde zes weken hadden besteed aan haar iets aanmerkelijk moeilijkers leren.

Kade werd nog eenmaal wakker vlak voor de dageraad en trof het kamp volledig geschikt aan in zijn gewone stilte, en dacht, voordat de slaap hem weer meesleurde, dat wat het heuvelland ook nog voor hen in petto had, hij deze ene gewone, onopvallende nacht — niets dat brandde, niets dat hen nog achtervolgde — als eigen kleine bewijs zou meedragen dat de moeilijkere weg die ze hadden gekozen hun tot dusver niet het vermogen had gekost om simpelweg te rusten.

Ysolt controleerde de omtrek van het kamp een laatste keer terwijl de eerste grauwe streep aan de hemel eindelijk verscheen, en dacht dat ze in een langere carrière aanmerkelijk grotere zaken had bewaakt, en vond enige stille voldoening in het bewaken van dit specifieke kleine, koppige gezelschap richting wat het heuvelland ook nog voor hen in petto had.

Mirena werd nog eenmaal wakker in het grauwe uur voordat het kamp volledig ontwaakte, en lag te luisteren naar de gewone geluiden van drie mensen die gestaag om haar heen ademden, en dacht dat ze zes weken geleden een ochtend als deze zou hebben gemeten aan de angst die er nog in wachtte, en ontdekte dat ze ergens onderweg stilletjes was gestopt daarmee.

Isolde stond als laatste van de vier op in het bleke ochtendlicht, en dacht dat ze decennia had geloofd dat een oude soldaat het recht verdiende licht te reizen, onbelast door enige gehechtheid steviger dan plicht, en had, zo laat in haar eigen leven, drie jongere mensen nodig gehad om haar eindelijk ongelijk te bewijzen over het gewicht dat de moeite van het dragen waard was.

HOOFDSTUK DRIE

Wat het Hof Nog Rest

Elian Voss had zich bij het Herboren Hof aangesloten om redenen die destijds volkomen samenhangend hadden aangevoeld, en in de drie weken sinds de ring van het tweede Holle Hof was gebarsten onder Threnody Vales falende handen, had hij het grootste deel van zijn wakkere uren besteed aan het stilletjes onderzoeken of een van die redenen nog stand hield. Hij stond nu aan de rand van de ruïne, in de brede glazen kom nog vaag getekend door de sporen van het geweld van die avond, klembord in de hand bij gebrek aan iets waardigers om vast te houden, en inventariseerde de puinhoop met de nauwgezette, vreugdeloze grondigheid van een man die zich had aangemeld voor een revolutie en in plaats daarvan de boekhouding aantrof.

Sera zag Elians handen stilvallen boven het rapport nog voordat hij het hardop had uitgelezen, en dacht dat wat de officiële positie van het Hof over dodentallen ook was, de specifieke stilte die na elke nieuwe naam volgde nooit makkelijker voor hem leek te worden om te dragen.

“Twee ruiters bevestigd dood,” las hij hardop voor, tegen niemand in het bijzonder, aangezien de enige andere persoon binnen gehoorsafstand Sera was, die jong genoeg was dat dit haar eerste echte posten was en oud genoeg om gestopt te zijn met doen alsof ze er iets glorieus in vond. “Eén vermist, vermoedelijk gevlucht in plaats van gedood, gezien het ontbreken van een lichaam. Kapitein Ardis heeft het overleefd, amper, en heeft sindsdien bijna niets nuttigs gezegd. Threnody Vale heeft het overleefd, gewond, en heeft aanmerkelijk minder gezegd dan dat.”

De kom zelf had een manier om een man op precies de verkeerde manieren klein te laten voelen, had Elian besloten in deze drie weken — uitgestrekt genoeg dat het verdwijnen van een hele oude stad op sommige dagen bijna aannemelijk aanvoelde, en toch intiem genoeg, in haar spiegelende glazen vloer, dat hij nog altijd zijn eigen spiegelbeeld naar zich terug

kon zien staren tussen de lichamen van twee ruiters die nog niet behoorlijk waren geborgen. Hij was er ergens in de tweede week mee opgehouden te kunnen zeggen of de kom hem verontrustte vanwege wat hier twee eeuwen geleden was gebeurd, of vanwege wat hier drie weken geleden bijna was gebeurd.

“Is het waar dat ze helemaal niet heeft gesproken?” vroeg Sera, voorzichtig haar weg zoekend over glas dat nog scherp genoeg was om door laarsleer te snijden. “Tegen niemand? Zelfs niet tegen Renna, en Renna is bij haar sinds voordat ik me aansloot?”

“Geen woord, voor zover ik heb gehoord. Ze zit. Ze staart naar de tweede sleutel alsof die haar een verontschuldiging schuldig is die hij niet geeft. Ik denk niet dat dat een vrouw is die haar volgende briljante zet plant, Sera. Ik denk dat dat een vrouw is die voor het eerst in een lange carrière van zekerheid ontdekt wat het werkelijk kost om zo grondig ongelijk te hebben.” Elian hurkte bij de gebarsten rand van de ring, liet een voorzichtige vinger langs een barstpatroon glijden dat, begreep hij nu uit de teruggevonden dossiers, de oorspronkelijke wond in de allereerste Ankersteen weerspiegelde waarmee de hele oorlog was begonnen. “Ik sloot me bij dit Hof aan omdat ik haar geloofde toen ze zei dat de stilte de misdaad was, niet de oorlog die haar veroorzaakte. Ik geloof dat nog altijd, min of meer. Ik weet niet meer zeker of ik geloof dat zij ooit de juiste persoon was om die stilte te beëindigen.”

Sera keek nog een moment toe hoe hij het oude barstpatroon volgde, iets dat stilletjes herwoog achter haar eigen jonge, vermoeide ogen, alsof ze nu pas begon te begrijpen dat de twijfel van haar meerdere aanmerkelijk dieper kon gaan dan ze zichzelf tot vandaag had toegestaan op te merken.

Elian liet de stilte na zijn eigen bekentenis iets langer duren dan strikt genomen comfortabel was, kijkend naar de spiegelende vloer van de kom die een gebroken dubbelganger van hemzelf terugwierp die hij niet langer volledig herkende, en dacht dat twijfel, eenmaal hardop uitgesproken in plaats

van enkel gedragen, tegelijk lichter en aanmerkelijk permanenter voelde dan een moment eerder.

Sera had zich om aanmerkelijk eenvoudigere redenen dan Elian bij het Hof aangesloten, had ze hem ooit verteld, tijdens een gedeelde maaltijd die geen van beiden had opgegeten — een jongere zus thuis die twee volle dagen herinnering had verloren toen een resonantietremor door hun dorp raasde, en een felle, ongecompliceerde overtuiging dat wat het ook had veroorzaakt een antwoord verdiende in plaats van simpelweg verdragen te worden. Ze had nooit veel om Threnody Vales grotere filosofie gegeven dat de stilte de misdaad was. Ze had gewoon gewild dat iemand, wie dan ook, iets deed aan de tremoren, en het Herboren Hof was de enige banier geweest die aanbood iets te doen.

Elian luisterde hoe ze het uitlegde, eenvoudig en onopgesmukt, en dacht dat haar redenen, ontdaan van al zijn eigen zorgvuldige filosofie, misschien wel de eerlijkere van de twee waren — de verloren dagen van een zus wogen, uiteindelijk, zwaarder dan enige grote theorie over stilte en misdaad.

Elian had haar nooit de volledige versie van zijn eigen redenen verteld, de specifieke vorm van de stilte die hij ooit had gehoopt dat dit Hof uiteindelijk zou breken, en betrapte zichzelf erop, terwijl hij haar nu gadesloeg, zich af te vragen of het vertellen ervan makkelijker zou komen zodra ze niet langer gebonden waren aan een vrouw die was gestopt zichzelf aan wie dan ook uit te leggen.

Sera antwoordde niet meteen, hurkte naast hem om hetzelfde gebarsten patroon te bestuderen met de specifieke ernst van iemand die nog jong genoeg was om te denken dat elke vraag een vindbaar antwoord had. “Mijn oom zei altijd dat een zaak juist kan zijn, zelfs als de persoon die haar draagt dat niet is. Is dat waar u bent uitgekomen?”

Elian bestudeerde Sera's zorgvuldige, methodische werk naast hem een moment langer dan de inventarisatie strikt vereiste, en dacht, niet voor het eerst, dat haar bijzondere standvastigheid, deze afgelopen weken, een van de weinige

werkelijk betrouwbare dingen was geworden in een oorlog die zijn eigen zekerheden bijna dagelijks leek te herschikken.

Renna's eigen berichten waren de afgelopen week korter en beknopter geworden, had Elian gemerkt, de gemakkelijke kameraadschap van hun vroegere correspondentie vervangen door iets dat dichter bij het bitse bevel van een meerdere lag, en hij vroeg zich af, niet voor het eerst, of Renna zelf ook stilletjes, op haar eigen private manier, aan het herberekenen was precies hoelang ze nog van plan was een banier te dragen waarvan de oorspronkelijke draagster zich niet langer de moeite gaf zichzelf uit te leggen.

Sera zei niets over Renna's kortere berichten, hoewel ze hetzelfde patroon deze laatste dagen zelf had opgemerkt, en vroeg zich af, terwijl ze Elian de observatie zwijgend zag omdraaien, of loyaliteit bij iedereen uiteindelijk op dezelfde manier verzuurde, of dat sommige mensen er gewoon iets langer aan vasthielden dan anderen.

“Ik weet niet waar ik ben uitgekomen. Dat is nou juist het probleem.” Elian richtte zich op, veegde glasstof van zijn knieën, en keek uit over de uitgestrekte, lege kom waar ooit een hele oude stad had gestaan voordat een lang vergeten ramp haar wegvaagde tot spiegelend glas. “Het halve Hof praat al over splitsen. Renna wil doorzetten met wat Threnody ook nog aan het plannen is, wat dat ook blijkt te zijn. Anderen willen het geheel opgeven, uiteenvallen, wachten tot het hele ding vanzelf uitdooft. Ik blijf denken aan het meisje dat dit heeft gedaan.” Hij gebaarde naar de gebarsten ring. “Threnody's rapporten noemden haar een ongeluk, een ongelukkige variabele waar niemand rekening mee had gehouden. Ik denk niet dat dat is wat ze was. Ik denk dat zij de enige persoon in die kom was die werkelijk begreep wat ze aan het uitgeven was, en het toch uitgaf, doelbewust, tegen een prijs die ze zelf koos in plaats van een die haar gewoon overkwam.”

“U klinkt bijna bewonderend.”

Elian zei even niets, de beschuldiging omdraaiend zonder ervoor terug te deinzen, begrijpend dat Sera iets waars over

hem had benoemd waarvoor hij zelf nog niet de moed had gevonden.

Elian overwoog de gedachte nog een moment, kijkend naar een dunne bundel middagzonlicht die de spiegelende vloer van de kom raakte en verdubbeld, verblindend, terugkaatste, zoals het altijd deed op dit specifieke uur, en betrapte zichzelf erop, onverwacht, te denken aan het gezicht van zijn eigen zus, de laatste keer dat hij het had gezien, jaren voordat dit alles was begonnen, in de tijd dat de enige stilte waar hij zich zorgen over maakte de hare was.

Sera keek hoe hij wegzakte in die private herinnering aan zijn zus zonder te vragen die met haar te delen, begrijpend inmiddels dat sommige van zijn stiltes kamers waren waar ze nog niet volledig voor was uitgenodigd, en merkte dat ze het niet erg vond nog wat langer bij de deur van die kamers te wachten als hij er maar op zijn eigen voorwaarden weer uit kwam.

Sera wachtte zijn stilte af zonder erop aan te dringen, had deze afgelopen weken geleerd dat Elians beste antwoorden pas kwamen nadat hij een gedachte helemaal op zijn eigen voorwaarden had mogen omdraaien.

“Dat ben ik ook, eerlijk gezegd. Ik hou niet van wat dat zegt over aan welke kant hiervan ik eigenlijk hoor.” Hij borg het klembord onder zijn arm, een beslissing die zich met zichtbare tegenzin over zijn gezicht legde. “Stuur bericht naar Renna dat ik nog een week blijf om de opmeting behoorlijk af te ronden. En stuur een tweede, stiller bericht naar mijn zus in Calderhythe, degene aan wie ik al meer dan een jaar niet heb geschreven. Vertel haar dat ik binnenkort misschien een plek nodig heb om te verdwijnen. Ik heb liever dat die deur nog openstaat dan dat ik te laat ontdek dat ik hem uit principe heb laten dichtvallen.”

Sera bestudeerde hem met nieuwe interesse, iets berekenends en niet onvriendelijks op haar jonge gezicht. “Als u vertrekt, meneer, sta ik liever niet als laatste loyale officier hier te rapporteren aan een vrouw die met niemand meer wil praten. Voor wat het waard is. Voor het geval die deur voor twee mensen moet passen in plaats van één.”